

Bjørnestien barnehage - Årsplan

2024 - 2025

Horten kommune

09.08.2024

Innhold

INNLEDNING	3
EVALUERING OG VURDERING AV FJORÅRETS ÅRSPLAN	3
Tilbakemeldinger foreldre	4
Barnas stemme	5
VERDIGRUNNLAG, VISJON OG MÅL	5
Visjon og verdigrunnlag	5
Mål Bjørnestien	6
Kjennetegn på god pedagogisk praksis – tiltak for å nå målene	7
ANSVAR OG ROLLER.....	9
FORMÅL OG INNHOLD	9
Lek.....	10
Leke og læringsmiljø.....	10
Barns medvirkning	10
Omsorg	11
Danning	12
Kommunikasjon og språk.....	12
Vennskap og fellesskap	13
Læring og progresjon	13
PEDAGOGISK VIRKSOMHET	14
Planlegging, vurdering og dokumentasjon.....	14
ARBEIDSMÅTER	15
Prosjektarbeid – pedagogisk dokumentasjon	15
Aksjonsforskning	16
Digital praksis	16
Alternativ supplerende kommunikasjon (ASK)	16
Progresjon.....	17
FAGOMRÅDER	18
OVERGANGER	20
Hjem – barnehage.....	20
Mellom avdelinger	21
Barnehage – skole	21
TRADISJONER OG LOKALE KULTURBEGIVENHETER	22

INNLEDNING

Årsplanen er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens pedagogiske valg og begrunnelser. Årsplanen skal vise hvordan barnehagen vil arbeide for å oppnå rammeplanens formål og innhold, og barnehageeierens lokale tilpasninger til pedagogisk praksis (Rammeplan 2017).

Årsplanen bygger på Lov om barnehager med forskrift om rammeplan for barnehagen, Økonomi- og handlingsplan for Horten Kommune og Handlingsplan for Hortensbarnehagen med tilhørende planer/veiledere som: Handlingsveileder for barnehagens psykososiale barnehagemiljø, Plan for overgang hjem, barnehage, SFO og skole og Plan for bærekraftig utvikling i Hortensbarnehagen.

EVALUERING OG VURDERING AV FJORÅRETS ÅRSPLAN

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres, vurderes og evalueres ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplan for barnehagen (Rammeplan 2017).

Vi jobber systematisk med å planlegge, vurdere og evaluere det pedagogiske arbeidet. Ulike styringsdokumenter (nasjonale og lokale) utgjør sammen med barnehagens lokale årsplan utgangspunkt for dette arbeidet.

Årsplanen skal være levende gjennom hele året og i Bjørnестien brytes årsplanen ned inn i avdelingenes periodeplaner og ukeplaner. Inkluderende leke- og læringsmiljøer har vært gjennomgående forrige barnehageår. Dette området har vi ytterligere forbedret og utviklet. Avdelingene har i perioder jobbet mye med lekemiljøene, erfaringene våre fra dette året vil vi ta med oss videre inn i planleggingen av dette barnehageåret.

Prosjektarbeid med felles utgangspunkt SKOGEN, har dette året hatt ulike uttrykk ut ifra hva avdelingene har brukt av spor og impulser og ut ifra barnas medvirkning. De gode erfaringene vi har hatt med felles emne vil vi ta med oss inn i dette årets årsplan og fortsette å

videreutvikle sammen. Gjennom prosjektarbeid og pedagogisk dokumentasjon jobber vi for at barnas stemme skal komme frem og at vi gjennom demokratiske prosesser utvikler prosjektet sammen.

Vi ønsker å videreutvikle og ta disse punktene videre i det pedagogiske arbeidet:

- Inkluderende leke- og læringsmiljø og samarbeidet på tvers i barnehagen.
- Felles prosjektarbeid for hele barnehagen, hvor utforskning og progresjon i arbeidet er sentralt.
- Språk og språkmiljøet, bevissthet rundt vår oppgave som språkmodeller, barns språkutvikling og høytlesning. Dette barnehageåret fortsetter vi å ha et stort fokus på språk og kommunikasjon.
- Aktive og tilstedeværende voksne som jobber for å skape gode relasjoner mellom barna og til barna.

Tilbakemeldinger foreldre

Brukerundersøkelsen i desember (2023) hadde også dette året en høy svarprosent og vi skårer fremdeles høyt på områdene: trivsel, utvikling og tilfredshet. Informasjon er og vil nok fremdeles være et utfordrende område. Foreldrene har som gruppe ulike forventninger til hvilken informasjon som er viktig for hver enkelt og hvor mye informasjon de ønsker.

Informasjon er et område vi snakker om og jobber med på foreldremøte i løpet av året. Vi bruker Visma kommunikasjonsplattformen til å legge ut felles beskjeder, dokumentasjon og innblikk i hverdagen, og i tillegg om det oppstår spesielle ting i løpet av barnehagedagen. Det er viktig at det er et tett samarbeid med foreldrene med innspill og tilbakemeldinger.

Barnehagen organiserer sine ressurser ut fra når det er flest barn, det betyr at det på ettermiddagen vil være færre tilgjengelig personale, noe som gjør at akkurat ved henting vil det bli kun kort informasjon om barnehagedagen. I tillegg er vår erfaring at foreldre kommer med innspill og spørsmål underveis både i dialog i garderoben, under foreldresamtaler, til FAU og direkte til styrer. Selv om brukerundersøkelsen er en viktig pekepinn for tilfredshet med barnehagen, så er den daglige kontakten og at man tar opp ting underveis noe vi ønsker å ha fokus på. Samarbeidet mellom personalet og foreldrene er en viktig del av barnehagens arbeid. Det er viktig med god og gjensidig informasjon om barnets opplevelser og erfaringer for å gi barnet en god barnehagehverdag.

Barnas stemme

Barns tanker, ideer og innspill inn i det pedagogiske arbeidet er viktig, både i hverdagen og gjennom prosjektarbeid. Det gir et godt utgangspunkt for gode prosesser. Vi snakker med barna, tolker deres uttrykk og er lydhøre for deres innspill og uttrykk. Barna gir oss innspill i hverdagen både til leketemaer og til aktiviteter. Foreldrene gir oss tilbakemeldinger på barnas trivsel og utvikling i barnehagen, disse innspillene tar vi også med oss inn i det pedagogiske arbeidet. Pedagogisk dokumentasjon har også vært med på å fange opp barnas stemme.

VERDIGRUNNLAG, VISJON OG MÅL

Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling (Rammeplan 2017).

I handlingsplan for Hortensbarnehagen skal alle barnehagene arbeide med følgende fokusområder frem til 2026:

Leke- og læringsmiljø:

- *Alle barn lærer i et lekende fellesskap*
- *Leken har gode vilkår for alle barn*
- *Alle barn er en del av et rikt språkmiljø*

Psykososialt barnehagemiljø

- *Alle barn har en plass i fellesskapet*
- *Alle barn har et trygt og godt barnehagemiljø*
- *Alle barn er robuste med tro på seg selv*

Visjon og verdigrunnlag

Visjonen «**KOM OG LEK MED OSS**» skal være en ledestjerne i det pedagogiske arbeidet i Bjørnestien. Visjonen vår er valgt for å understreke viktigheten av leken og at alle barn skal få ta del i og være en del av barnefellesskapet. Vi i Bjørnestien har et uttalt mål om at alle barn skal få oppleve og dele erfaringer og felles glede med andre. Det er viktig at akkurat du kommer i barnehagen, at de andre barna på avdelingen blir glade for å se deg. Like viktig er det at de savner deg når du ikke kommer til barnehagen. Vi skal bidra til at alle barn i vår barnehage får en barndom preget av trivsel, tilhørighet, vennskap og lek. Leken tar vi med oss inn i fokusområdene og målene våre.

«Rammeplanen sier at barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud» (Udir.no).

I Bjørnестien er alle barn en del av fellesskapet på avdelingen. Flere barn har behov spesialpedagogisk hjelp, behovet for ekstra støtte i hverdagen gis i fellesskapet som avdelingen og barnehagen utgjør. Vår filosofi er at «Det som er nødvendig for noen er bra for alle!» All tilrettelegging skjer i det allmennpedagogiske. Alle skal ha en opplevelse av å være unik, verdifull og som en betydningsfull del av fellesskapet. Det å være ulike og ha ulike behov skal anerkjennes og være en naturlig del av hverdagen i Bjørnестien barnehage.

Mål Bjørnестien

Inkluderende leke og læringsmiljø	Språkmiljø og kommunikasjon
<ul style="list-style-type: none"> • Alle barn skal oppleve og erfare å ha noen å være sammen med og noen å være viktig for • Alle barn skal ha et trygt og godt barnehagemiljø • Alle barn skal verdsettes ut ifra den de er • Alle barn skal få ta del i fellesskapet 	<ul style="list-style-type: none"> • Alle barn skal være en del av et rikt språkmiljø • Alle barn skal få mulighet til å uttrykke seg og kommunisere på sin måte • Alle barn har rett til å bli hørt, ha meninger - medvirkning

Målene for det pedagogiske arbeidet i Bjørnестien barnehage planlegges, dokumenteres og evalueres i periodeplan, ukeplan og inn i hverdagen sammen med barna. Vi ønsker sammen med foreldrene å legge grunnlaget for en god barndom for barna i Bjørnестien barnehage, preget av inkludering og fellesskap, lek, humor og glede. Barna skal føle seg som en del av et fellesskap hvor deres uttrykksmåter får komme til uttrykk gjennom gode demokratiske

prosesser preget av respekt og likeverd. I Bjørnestien ser vi bærekraftig oppvekst i sammenheng med hvordan vi alle skal inkluderes i og mestre våre liv innenfor en større sammenheng. Barnehagen skal være helsefremmende, ha en forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barn skal medvirke og kjenne på det å ha innflytelse på eget liv. Vi skal hjelpe barna til å forstå egne behov, både psykiske og fysiske. Barna skal støttes i motgang og konflikter, og få utfordringer som er tilpasset det enkelte barnet. Barn skal få være barn, gjøre den aktiviteten de aller helst vil være i, nemlig leken. Gjennom hverdagen får barn gode erfaringer i å oppleve samarbeid og være en del av fellesskapet. Glede og positive opplevelser bidrar til å hindre psykiske vansker hos barn og de trenger gode relasjoner og hjelp til å håndtere følelser (Lekhal og Drugli). Vi har ansvar for og bidrar sammen om at barna blir rustet for å møte motstand og bli med på livets opp- og nedturer.

«Gjennom leken får barn erfaring i å høre til et fellesskap, og med det hvordan de etablerer og beholder vennskap. Leken gir barn muligheter til å forstå seg selv og omverdenen, og den har mye å si for barns sosiale utvikling» (udir.no)

Kjennetegn på god pedagogisk praksis – tiltak for å nå målene

Alle barn skal få delta i fellesskapet

- Vi møter barnet og sier hei
- Vi anerkjenner barnets følelser og opplevelser
- Vi er gode forbilder, inkluderer og gir omsorg
- Vi er aktive og sensitive voksne
- Vi respekterer barnas ønsker og behov.
- Vi kommuniserer på en varm måte
- Vi skaper gode relasjoner mellom barna
- Vi viser engasjement.
- Vi oppmuntrer barna til å prøve og feile
- Vi lager spennende lekemiljøer hvor alle kan delta
- Vi er med i lek sammen med barna, veileder, støtter og anerkjenner
- Vi hjelper barna inn i lek
- Vi lytter til barna og hjelper og støtter i konflikter
- Vi observerer og griper inn i konflikter og negativt samspill

- Vi setter i gang aktiviteter som passer for alle

Alle barn i Bjørnestien har tilgjengelige og lekende voksne

- Vi setter leken høyt
- Vi har STORE ører og ØYNE som fanger opp dersom det oppstår situasjoner hvor barn har behov for støtte og veiledning
- Vi er pålogga (mentalt og fysisk), glade, tullete, har masse engasjement og ideer.
- Vi er rause og inkluderende
- Vi er der barna er, i samtale, lek og aktivitet
- Vi blir oppsøkt av barna i leken
- Vi har god kunnskap om hvert barn og deres behov
- Vi observerer leken, bidrar i leken, støtter og hjelper til og bidrar til utvikling av lek
- Vi er ansvarlig for alle barna i barnehagen.
- Vi evner å trøste og motivere barna
- Vi fordeler oss på uteområdet.
- Vi snakker sammen og fordeler oppgaver (kommuniserer og benevner hva vi gjør og hvorfor)

Hverdagspraksisen i Bjørnestien:

- Vi er påkoblet, deltagende og engasjerte rollemodeller som tror på det kompetente barnet
- Vi motiverer barna til å prøve selv
- Vi anerkjenner at barna (og vi) er her og nå og tar barnas innspill på alvor
- Vi er engasjerte og lyttende
- Vi viser aksept og respekt for barna og deres uttrykk
- Vi verdsetter barnas humor og har en lekende og humørfylt væremåte.
- Vi verdsetter hvert barns unike uttrykk, noe som gjør at vi må være sensitive, påkoble og møte barna der de er.
- Vi bruker ASK (Alternativ og supplerende kommunikasjon) for å gi alle barn mulighet til å kommunisere og uttrykke seg.

ANSVAR OG ROLLER

Alle som arbeider i barnehagen, skal sammen bidra for å oppfylle målene og kravene i Lov om barnehager og rammeplan for barnehagen. Barnehageeier har det overordnede ansvaret for at barnehagen drives etter formålet, og har med det det juridiske ansvaret for kvaliteten i barnehagetilbudet. Styrer er gitt det daglige ansvaret i barnehagen; pedagogisk, administrativt og personalmessig. Styrer har ansvaret for at personalet tar i bruk sin kompetanse, at det pedagogiske arbeidet er i tråd med Lov om barnehager og rammeplan for barnehagen. Pedagogisk leder er gitt ansvaret for å lede det pedagogiske arbeidet, i tråd med godt faglig skjønn. Den pedagogiske lederen har særlig ansvar for veiledning av personalet på avdelingen og foreldresamarbeid, og skal sørge for at Lov og barnehager og rammeplan for barnehagen oppfylles gjennom det pedagogiske arbeidet (Rammeplan 2017).

FORMÅL OG INNHOLD

Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, lek, læring, danning, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling. Barns medvirkning skal være et bærende prinsipp i planlegging, gjennomføring, vurdering og evaluering av barnehagens innhold (Rammeplan 2017).

Innholdet i barnehagen skal formidles på en måte som gjør at alle barn kan delta ut fra egne behov og forutsetninger. Her beskrives områdene lek, barns medvirkning, omsorg, danning, kommunikasjon og språk, vennskap og fellesskap, læring og progresjon. Disse områdene kan ikke ses hver for seg, men i en helhet og sammenheng slik som i denne modellen:

Lek

Barn er «lekende vesen», og leken som sosial arena blir etablert allerede på stellebordet. Margreth Olin sier det på denne måten: «Leken er barnets måte å være i verden på». For barna er leken selve livet, det handler om lek på alle områder og hele tiden. For barn i utvikling er lek nærmest å ses på som en «normaltilstand», det handler om å oppdage verden. Gjennom kroppen, språket og i møte med andre, med ulike materialer og med skogen skaper barna sine erfaringer og med dette kan verden oppleves meningsfull for dem. Barns lekekultur bygger på barns interaksjon, felles læring og medvirkning. I Bjørnestien barnehage er vi opptatt av at barn lærer sammen og av hverandre, noe som gjenspeiles i vår praksis. I dette ligger det at barn får muligheter til å utvikle tanker omkring medvirkning, innflytelse og rettigheter. FN definerer barns lek på følgende måte: «*Barns lek er enhver oppførsel, aktivitet eller prosess satt i gang, styrt og strukturert av barna selv; den finner sted når og hvor mulighetene oppstår*» og sier videre at de viktigste kjennetegnene ved lek er: *moro, usikkerhet, utfordring, fleksibilitet og ikke-produktivitet* (FNs definisjon på lek 2013). Leken er barnets viktigste uttryksmåte og væremåte, derfor får og har leken en stor og sentral plass i årsplanen og vår barnehages liv.

Leke og læringsmiljø

Leke- og læringsmiljøet består av både kulturelle, relasjonelle og fysiske forhold i barnehagen. Tilretteleggingen av de fysiske lekemiljøene i de ulike rommene inne og ute påvirker barns lek og kreativitet. Lekemiljøene skal invitere barna inn i kreativ lek og utforskning. Det er viktig med et utvalg lekemateriell, både definert og udefinert. Udefinert materiell som ikke har en definert funksjon, stimulerer til en mer kreativ lek enn definerte leker som dukker og biler. En togbane har kun en funksjon og gir ikke så mange kreative leke- og bruksområder. Fleksibilitet er et stikkord i arbeide med lekemiljøene, fleksibilitet som gjør at barna kan sette i gang og leke på den måten som gir mening for dem. Lek er i bevegelse og det må gjenspeiles i lekemiljøene i barnehagen.

Barns medvirkning

Barna skal føle seg betydningsfulle og ønsket i barnehagens fellesskap. Barn skal være aktive deltagere i eget liv, de skal ha mulighet til å si/uttrykke sin mening sammen med andre etter demokratiske spilleregler. Barna skal bli spurt, bli lyttet til, komme med forslag og kunne ta egne valg. I Bjørnestien barnehage handler medvirkning om å sette egne spor i omgivelsene. Medvirkning handler om å være deltagende i et fellesskap, få uttrykke seg og få en følelse av å være verdifull i fellesskapet. Å være deltager i demokratiske prosesser handler om å bli sett, hørt, få anerkjennelse og bli møtt i både følelser og meninger. Det handler ikke om å få

bestemme alt, men om å få lov til å ytre sine meninger enten verbalt eller nonverbalt.

Medvirkning handler om å lære at det noen ganger er mine ideer som blir hørt, andre ganger er det de andres ideer som blir hørt. I et demokratisk fellesskap skal vi lære om hvordan vi er mot hverandre og sammen lage et godt barnehagemiljø og barnehagehverdag.

Prosjektarbeid og pedagogisk dokumentasjon som arbeidsmåte hvor vi sammen møtes om noe «felles tredje» handler om medvirkning i barnehagens innhold. Dette utdypes mer under punkt om pedagogisk dokumentasjon og prosjektarbeid.

Omsorg

Omsorg og trygghet er nært knyttet til hverandre, personalet skal møte barna på en omsorgsfull måte og har ansvar for å skape en god relasjon. «*Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring*». (Rammeplan 2017). Omsorg skal prege alle situasjoner i hverdagslivet og vi ser det som en viktig forutsetning for barns utvikling og læring. Omsorg omfatter at vi viser respekt for barnet og gir barnet støtte, på denne måten kan vi som barnehage tilfredsstille psykiske så vel som fysiske behov. Barn trenger omsorg fra voksne som viser at de bryr seg og er genuint interessert. Omsorg oppfattes som et relasjonelt fenomen og fundert i en etisk praksis. I barnehagesammenheng vil dette bety at både barnet og den voksne må være deltagere på lik linje og begge parter må anerkjenne forholdet som omsorgsfullt (Tholin 2013). Omsorg er en del av det uformelle samspillet i barnehagen, og forbindes med evne til nærhet, ømhet, varme, godhet, hengivenhet, oppmerksomhet, tålmodighet og innlevelse. Omsorg handler om barnas omsorg for hverandre og gruppa. De yngste barna viser interesse for hverandre, de oppdager og observerer hverandres ulike følelsesuttrykk. Omsorg er nært knyttet opp imot demokrati og danning, ved å være sammen med andre i fellesskapet lærer vi sammen og av hverandre. I barnehagen skal barna få være sammen med jevnaldrende, men minst like viktig er det at vi legger vekt på og tilrettelegger for lek og aktivitet på tvers av alder. Positivitet og vennlighet skal prege omsorgsmiljøet i Bjørnestien barnehage. Trygghetssirkelen (Circle of Security – COS) kan forstås som en tilnærming for å utvikle trygge relasjoner mellom barn og omsorgspersoner. Dette er en tilnæringsmåte i hvordan vi jobber med tilvenningsprosesser i Bjørnestien, og også hvordan vi jobber med trygghet og omsorg i hverdagen. Omsorg handler om å støtte barna i prosessen med å mestre selv. Gjennom å mestre utvikles troen på seg selv. Å ha tro på seg selv er viktig for å oppleve livsmestring. Evne til å håndtere motgang kan utvikles gjennom å møte motgang i trygge rammer og med god støtte. Gjennom å være gode støtte spillere for barn i

deres møte med motgang er vi med på å ruste barna til å stå i utfordringer, ulike følelser og motgang. De vil slik bli trygge og sterke nok til å vende oppmerksomheten ut fra seg selv og til verden rundt seg. Dette trenger vi for å mestre livet her og nå og i fremtiden.

Danning

Danning handler om at barn skal få være i et anerkjennende miljø i barnehagen der de får lov til å være nysgjerrige, søke ny kunnskap og tenke selv. De skal kunne stille spørsmål og tørre å si ifra på vegne av seg selv og andre. Evnen til å utvikle god tenkning krever at barn får motstand, gjerne i samtaler slik at de igjen lærer å gi motstand. De må få utfordringer til å utvikle ny kunnskap og erfaringer som gjør at de kan forstå nye sammenhenger.

Formålsparagrafen til barnehagen sier at vi skal jobbe med likeverd, likestilling, solidaritet, kjærlighet, tillit og respekt, - ingenting av dette er mulig uten en god relasjon (Berit Bae). I Bjørnестien skal barna oppleve at alle dager skal være preget av lek, samspill og utforsking sammen med andre barn og de voksne. Barn skal tenke om seg selv at «Jeg er viktig, og andre tar meg på alvor. Jeg er viktig for fellesskapet og jeg får mulighet til å bidra.»

Schultz Jørgensen (dansk professor) og Hedvig Montgomery (psykolog med familierapi som spesialfelt) bruker begrepet robusthet. Robusthet er nært knyttet til danning. Robusthet handler om evne til å takle motstand, dette lærer barna blant annet gjennom lek og læring i trygge relasjon og i trygge omgivelser.

Kommunikasjon og språk

Kommunikasjon er den viktigste delen i hverdagen, vi har alle behov for å uttrykke oss i samspill med andre på en eller annen måte. *«Barnehagen skal være bevisst på at kommunikasjon og språk påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling. Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening. Barnehagen skal anerkjenne og verdsette barnas ulike kommunikasjonsuttrykk og språk, herunder tegnspråk»* (Udir.no).

Språket er hjørnesteinen i alt sosialt samspill. I Bjørnестien anerkjenner vi og er bevisst barnas ulike uttrykksmåter, som kroppsspråk, mimikk, tegn, symboler eller verbalspråk. Alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) ser vi på som viktig for at alle barn skal få mulighet til å kommunisere og uttrykke seg. Dette skriver vi mer om senere i årsplanen. I Bjørnестien barnehage har vi de siste årene sett stor verdi i å jobbe med ulik litteratur også inn imot prosjektarbeid. Aktuell litteratur er tilgjengelig i barnas høyde, slik at barna får bli kjent med bøkene på sin måte. Personalet er språkmodeller, vi må være bevisst dette i vår kommunikasjon med barna.

Vennskap og fellesskap

I Bjørnestien barnehage skal alle barn oppleve å være en del av et fellesskap og få være sammen med andre barn. *«Å være venner er å møtes i et forhold hvor den enkelte føler seg godtatt og verdsatt for akkurat den han eller hun er. Vennskap bidrar til en følelse av deltakelse og fellesskap som igjen bidrar til positiv selvfølelse. Det er de voksnes ansvar å hjelpe barn å bygge relasjoner til hverandre»* (Udir: Barns trivsel – voksnes ansvar). Hos oss i Bjørnestien deltar alle barn på alt som skjer på sin avdeling gjennom barnehagedagen, med likeverdige forventninger og tilrettelegging for aktiv deltakelse. Vennskap og fellesskap handler både om det som skjer på avdelingen, men også det som skjer i hele barnehagen, på tvers av avdelinger og aldersgrupper. Det å jobbe i grupper med færre barn er med på å fremme vennskap og fellesskap. Lek og aktivitet på tvers av alder er positivt for læring og utvikling, de yngste lærer av de eldste og omvendt. Det å være eldst og det å kunne vise og veilede yngre barn gir læring og utvikling. Vi deler avdelingene i mindre grupper gjennom barnehagehverdagen, både i lek, måltider, under rydding og gjennom ulike aktiviteter.

Læring og progresjon

Læring kan ikke løsrives fra områdene over, verken lek, omsorg, danning, medvirkning, kommunikasjon, vennskap og fellesskap. I Bjørnestien vet vi at gode relasjoner er en forutsetning for god læring og utvikling. Barn lærer av å være sammen og de lærer av måten de er sammen på. Vi ser på leken som barnets verktøy for å tilegne seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter. Et lærende barn må være i et lekende fellesskap. Når vi snakker om læring i barnehagen, så skiller det seg ut fra læring slik en tenker det i skolen. Læring handler om alt fra selvstendighet og mestring, sansing og erfaring, til begynnende danning som menneske i verden. Læring i barnehagen handler om å knytte sammen erfaringer og være på vei til å forstå og kunne mer. Like fullt knyttes læring i barnehagen opp mot fagområdene som er definert gjennom rammeplanen. Fagområdene kan heller ikke sees løsrevet fra hverandre, da de alltid vil være nært knyttet til hverandre og sammenvevd.

Barn lærer gjennom hele dagen, både i formelle og uformelle settinger, men alltid i forbindelse med egne interesser, nysgjerrighet og i fellesskap med jevnaldrende. Læringen starter i det sanselige og erfarte, her utvikles en kroppslig og nonverbal forforståelse (bodymind). Dette legger grunnlaget for den senere verbale forståelsen av erfaringen. Her ligger grunnlaget for ytterligere undring, utforskning, erfaring og sansing. Slik vi tenker læring i barnehagen vil undring, sansing, erfaringene fra aktiviteter, prosjekter og turer være noe de tar med seg gjennom barnehagelivet. Det vil ligge en naturlig progresjon fra barnet

starter som ett årning på liten avdeling til det står klar til å forlate barnehagen som seksåring. Progresjonen oppstår likevel ikke helt av seg selv, det krever et personal som har kunnskap om barns læring og utvikling, samt er aktivt til stede og engasjerte i barnas utforskning. Det krever at personalet løfter barnas innspill og utforskning innad i personalgruppen og gjør det til gjenstand for refleksjon og utforskning i personalgruppen. Gjennom dette arbeidet vil personalet kunne finne måter å utfordre og utvide barnas teorier og erfaringer, gjennom å tilføre nye materialer, ideer og elementer. Om vi skal forstå danning inn i læringsperspektivet må vi ta med oss at vi lever i en verden i rask endring. Avstander har blitt kortere, teknologien utvikles i et ekstremt tempo og verdens behov er i stadig endring. For å møte framtidens behov trenger fremtidens borgere å være nysgjerrige, kreative og åpne.

PEDAGOGISK VIRKSOMHET

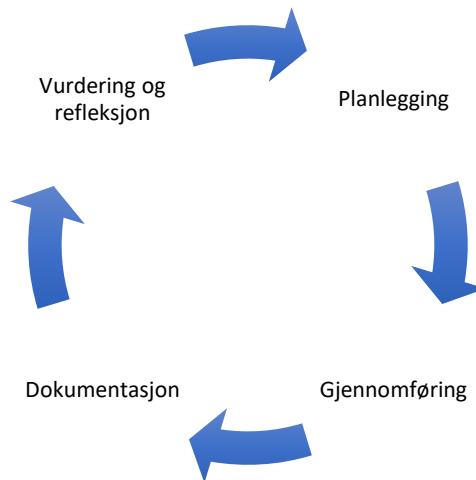
«Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. Barn og foreldre har rett til medvirkning i disse prosessene. Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen» (Rammeplan 2017).

Bjørnestien jobber kontinuerlig med planlegging, vurdering og dokumentasjonsarbeid. Dette gjøres på planleggingsdager, på personalmøter, på ukentlige utviklingsmøter på avdelingene og på andre møtearenaer i barnehagen. I tillegg jobber vi med planlegging, vurdering og dokumentasjon sammen med barna gjennom prosjektarbeid og pedagogisk dokumentasjon. Hele personalet deltar i arbeidet med årsplanen, som er utgangspunkt for vårt pedagogiske arbeid. Gjennom kontinuerlig vurdering og refleksjon over praksis kan vi forbedre og utvikle egen væremåte og praksis, samt utvikle vår evne til å ta barnas perspektiv.

Planlegging, vurdering og dokumentasjon

Det er avdelingens utviklingsmøte som er personalets hovedarena for utviklingen av det pedagogiske arbeidet og for kompetanseheving i personalgruppa. Møtene planlegges og gjennomføres med agenda og referat og skal ha en rød tråd fra barnehagens årsplan. På disse møtene blir vår pedagogiske praksis gjenstand for refleksjon, og på den måten blir det en kontinuerlig utvikling. Gjennom refleksjon over egen praksis kan vi utfordre vår forståelse, holdninger og væremåte i møte med barna og på denne måten utvikle barnehagen som lærende organisasjon. Vi mener at ved å diskutere vår egen praksis kan vi legge til rette for enkeltbarnets og barnegruppas trivsel og utvikling. Vi er opptatt av at det ikke er bare vår

fortolkning som skal komme frem i vurderingsarbeidet, men at barnas erfaringer og synspunkter skal ligge til grunn når vi vurderer barnehagens praksis.

ARBEIDSMÅTER

«Arbeidsmåtene i barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning og gi barn mulighet for medvirkning. Arbeidsmåtene i barnehagen skal stimulere til nysgjerrighet og undring, og barna skal gis muligheter til å uttrykke seg på forskjellige måter» (Rammeplan 2017).

Prosjektarbeid – pedagogisk dokumentasjon

Prosjektarbeid er vår arbeidsmåte og væremåte sammen med barna i barnehagen. Dette barnehageåret har vi valgt å ha SKOGEN som felles, overordnet utgangspunkt for prosjektarbeid i hele barnehagen. I prosjektarbeid er det de voksne som setter an tonen utfra hva barna viser interesse for og så er det barna som leder an veien videre. Barns medvirkning står derfor sentralt i prosjektarbeid og vil være sentralt i prosessene vi jobber med og i. Prosjektarbeid er noe vi er sammen om, noe vi ikke vet utfallet av og som skal inspirere til barns kreativitet, lek og utforskertrang. Filosofen Skjervheim argumenterer for likeverdig møte mellom to subjekter, i barnehagen tenker vi da barn og personale, så er man avhengig av å møtes i noe felles tredje. Vi tenker at det å jobbe med prosjektarbeid kan bidra til å møtes mer likeverdig, og at prosjektarbeid er det felles tredje vi kan møtes om og i. Prosjektarbeid er alltid i bevegelse, prosjektarbeidet er avhengig av pedagogisk dokumentasjon for fremdriften.

Dokumentasjon skal synliggjøre både for oss, barna og foreldrene hva vi gjør i hverdagen og utgjør grunnlaget for avdelingenes periodeplaner og ukeplaner. Dokumentasjon kan være bilder av ulike aktiviteter, turer, lek, barnas ulike uttrykk ol. Dokumentasjonen blir pedagogisk når vi reflekterer over det vi ser, hører og leser. Like viktig er det å studere hva det

er som ikke lar seg umiddelbart komme til syne. For å utvikles som personale må vi se etter hva som forstyrrer våre forståelser og hva som hender i utkanten av observasjonene. Og hva med de barna som ikke er til stede i observasjonen, hva holder de på med? Pedagogisk dokumentasjon er en måte å synliggjøre og granske sin egen praksis for å videreutvikle og endre eksisterende praksis, og er en viktig innfallsvinkel på alle områder av barnehagens virksomhet (Taguchi). Planene, vurderingene og dokumentasjonen henger tett sammen og er knyttet opp imot pedagogisk dokumentasjon.

Aksjonsforskning

Aksjonsforskning og pedagogisk dokumentasjon som arbeidsmetode innad i personalet har noen klare likhetstrekk. Pedagogisk dokumentasjon starter midt i det barna er opptatt av og hvor en utfordrer hvordan personalet forstår det som utspiller seg, mens aksjonsforskning starter med noe personale er opptatt av å undersøke nærmere. Barnehagen har godt utbytte av å benytte seg av begge framgangsmåtene for å opprettholde en utvikling i både personalets kunnskapsbase og barnehagen som organisasjon. Barnehagefeltet er i stadig utvikling og hvordan er forstår barn og barns oppvekst, utvikling og samfunnets behov endrer seg hele tiden, dette krever at barnehagen arbeider for å holde seg oppdatert og følger med i denne utviklingen.

Digital praksis

Rammeplan for barnehagen sier at barnehagens digitale praksis skal bidra til barns lek, kreativitet og læring. Ved å bruke digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal vi støtte opp om barns læringsprosesser og bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for barn. Personalet skal utøve digital dømmekraft når det gjelder å søke informasjon og ha et bevisst forhold til opphavsrett, personvern og kildekritikk. Vi skal sammen med barna utforske og bruke digitale verktøy som en del av vår pedagogiske praksis. Dette kan vi gjøre gjennom pedagogisk dokumentasjon og prosjektarbeid, gjennom lek og annen aktivitet.

Alternativ supplerende kommunikasjon (ASK)

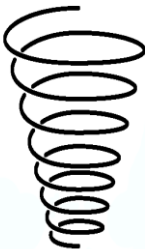
Alternativ og supplerende kommunikasjon er å kommunisere ansikt til ansikt på andre måter enn med tale (Udir.no). I Bjørnestien barnehage skal ASK være en naturlig del av kommunikasjonen på alle avdelinger. Mange barn har behov i kortere eller lengre perioder for den støtten i kommunikasjonen som ASK gir. ASK kan være erstatning for tale, et supplement for tale, støtte for å utvikle tale eller et supplement til lav eller utydelig tale. I Bjørnestien bruker vi grafiske symboler på alle avdelinger og Norsk med Tegnstøtte (NMT) på noen av

avdelingene. Vi har sett verdien i å bruke ASK i kommunikasjon med barn som starter i barnehagen med annet morsmål enn norsk, da kan både grafiske symboler og tegnstøtte være et positivt supplement. Grafiske symboler (PCS-symboler) gjøres tilgjengelig i hverdags-situasjoner, lek, aktiviteter og sanger. Vi symbolsetter barnelitteratur, fordi vi ser at det er et mangelfullt tilbud. I 2022 var Bjørnестien barnehage med i et prosjekt: «Bok for alle – fysisk og digitalt», dette resulterte i at billedboka «Slem» av Veronica Salinas nå foreligger i en utgave med symboler.

Progresjon

Rammeplanen sier at «alle barn skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang», samt at «barnehagen skal legge til rette for progresjon gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø». Progresjon skal ses gjennom lek og hverdagsaktiviteter, i prosjektarbeid og i arbeidet med fagområdene. I tillegg skal progresjon ses gjennom arbeidet med barns selvstendighet under f.eks. måltid og påkledning. I Bjørnестien ser vi på progresjon som et resultat av god planlegging, trygge relasjoner og et inkluderende leke- og læringsmiljø. Vi har stor tro på at barn kan og anerkjenner alltid barns forsøk på å bli selvstendige. Barns utviklingsmuligheter er tett forbundet med å få lov til å prøve å feile, og i Bjørnестien barnehage lar vi barna delta aktivt i egen hverdag. I dette arbeidet ligger det at vi tilpasser lekemateriell, aktiviteter og forventninger ut fra barnets alder, modenhet og utvikling. Progresjon henger tett sammen med mestring, og barna i vår barnehage skal oppleve at deres barnehagehverdag er tilpasset deres muligheter til å delta, utfordre seg og oppleve mestring og motivasjon til videre læring. Progresjon gir barna mulighet til å oppdage nye lag i tematikken. Barn lærer gjennom å bruke alle sansene og de skal være delaktige i hele prosesser, fra planlegging til utforsking/utprøving. Progresjon handler ikke bare om å tilegne seg ny kunnskap og ferdigheter, men å tilføre og oppdage noe nytt i det ukjente og få ulike erfaringer innenfor ulike områder.

 <p data-bbox="470 302 638 504"> UNDRE UTFORSKE ERFARE SANSE </p>	<p data-bbox="715 197 1359 555"> En spiral kan illustrere hvordan vi tenker progresjon, fra sansing, erfaring, utforskning og til undring. Dette vil gjentas som i en spiral, hvor man utfordrer barna ut ifra alder og modning. Barna får gjennom sanselige erfaringer, utforsket og undret seg sammen, personalet benevner og tilfører flere lag og nye elementer underveis. </p>
---	---

FAGOMRÅDER

«Barnehagens syv fagområder skal sees i sammenheng og være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Arbeidet med fagområdene skal bygge på lek, nysgjerrighet og kreativitet. Det skal arbeides tverrfaglig og helhetlig» (Rammeplan 2017).

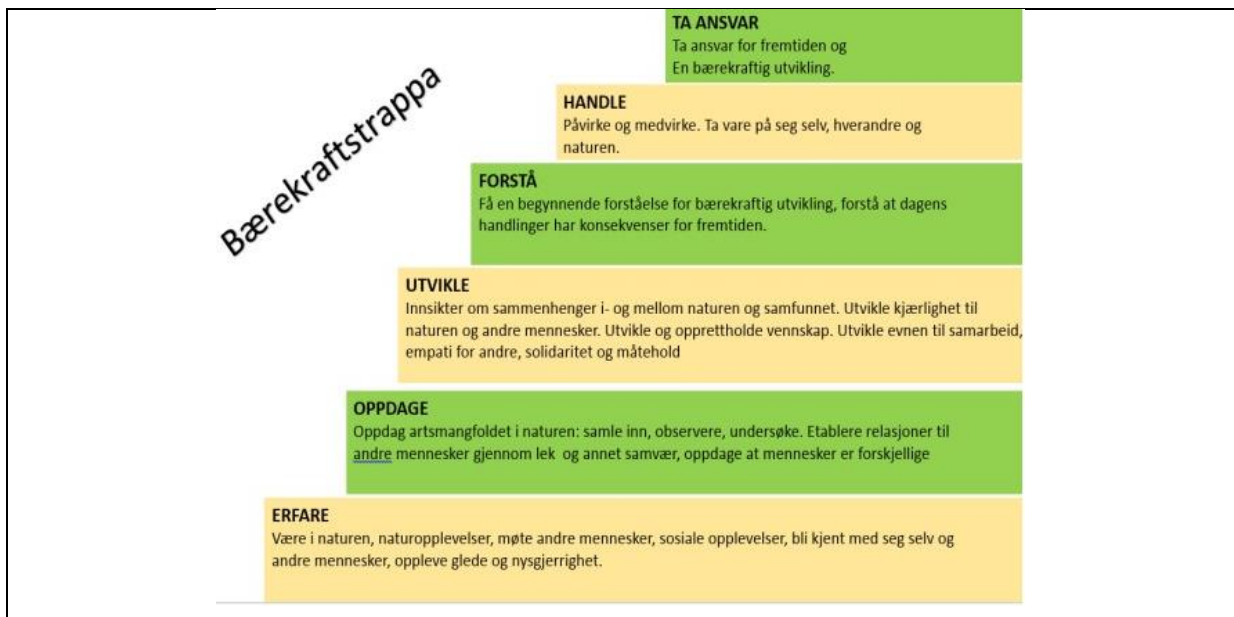
I Bjørnестien barnehage er vi opptatt av at læring, danning og utvikling skjer i barns lek og at dette må ses i sammenheng med hvordan vi jobber med fagområdene. Arbeidet med de ulike fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagen, og fagområdene kommer sjeldent til syne isolert fra hverandre. Med leken som utgangspunkt vil rammeplanens fagområder komme til uttrykk gjennom barnas lek, prosjektarbeid og hverdagsaktiviteter. Arbeidet med fagområdene skal fremme trivsel, lek og utvikling og nysgjerrighet hos barna. Dette skal komme til uttrykk i barnehagens planlegging, gjennomføring og evaluering og dette synliggjøres i avdelingenes periodeplaner og ukeplaner. Rammeplanens syv fagområder er:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Antall, rom og form
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

I årsplanen beskriver vi ikke hvert enkelt fagområde, men vi ønsker å synliggjøre noen av fagområdene som det neste barnehageåret vil ha størst fokus. Kommunikasjon, språk og tekst er det fagområdet som er gjennomgripende i alle fagområdene og i alle barnehagens områder. Uten kommunikasjon er vi ikke, kommunikasjon er viktig for all samhandling med andre, om det er med kropp, mimikk, tegn, grafiske symboler eller med talespråket. Helsefremmende oppvekst i Horten (HOPP) er et tverrfaglig kommunalt samarbeid om kosthold og helse, dette

har blitt en naturlig del av Bjørnestiens måte å jobbe på. Bjørnестien har et bevisst forhold til hva slags mat vi tilbyr barna og at barna skal være i aktivitet hver dag. Viser også til Helsedirektoratets anbefalinger: [Mat og måltider i barnehagen - Helsedirektoratet](#). HOPP-prosjektet favner fagområdene: Kropp, bevegelse, mat og helse og er også en del av fagområdet Natur, miljø og teknologi. Tema og utgangspunkt for prosjektarbeider er SKOGEN, prosjektarbeid skal favne alle fagområdene, da prosjektmåten er en tverrfaglig måte å jobbe på, dette beskrives tidligere i årsplanen.

Barna skal gjennom måten vi jobber på, erfare og introduseres til ulike fagområder, begynnende ansvarsfølelse og omsorg for sine omgivelser. Vi har tidligere brukt Miljøtrappa for å illustrere hvordan vi jobber med bærekraftig utvikling i barnehagen. I år har vi valgt å bruke bærekraftstrappa, den illustrerer på en god måte hvordan vi jobber med bærekraftig utvikling i barnehagen. Denne trappa synliggjør progresjon fra barnas første møte med naturen, til en begynnende forståelse for hvordan ting henger sammen. Bærekraftstrappa har også med seg mennesket inn, den sosiale dimensjonen. Fra å bli kjent med seg selv og andre mennesker, til å ta vare på seg selv, hverandre og naturen.

Barnehagen som en trafikksikker barnehage er en del av fagområdet Nærmiljø og samfunn. Høsten 2021 ble Bjørnестien trafikksikker barnehage. Dette innebærer å følge egne retningslinjer og å lage egne rutiner. «Gjennom arbeid med nærmiljø og samfunn skal barnehagen bidra til at barna utforsker sine landskap, blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer og orientere seg og ferdes trygt» (Rammeplan for barnehagen).

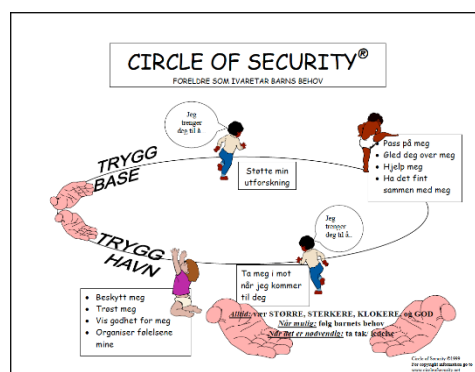
OVERGANGER

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet er trygt i barnehagen og i overganger til nye arenaer. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet er trygt i barnehagen og i overgangene til nye arenaer. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn» (Rammeplan 2017).

Hjem – barnehage

Den første og viktigste overgangen skjer mellom hjemmet og barnehagen.. En god start er viktig for at barnehagen skal bli et godt og positivt tilskudd i et barns liv. Foreldrene representerer trygghet for barnet i overgangen mellom hjem og barnehage. Bjørnестien har sett til og hentet inspirasjon til våre rutiner fra May Britt Drugli (Pedagog og professor i pedagogikk ved NTNU i Trondheim). Hun har forsket på bl. annet de yngste barna i barnehagen og psykisk helse i barnehage og skole. De siste årene har hun vært en del av et forskningsprosjekt som heter [Liten og ny i barnehagen – Folkehelseprosjekt i Trondheim kommune 2018 – 2023](#)), hvor en modell for tilvenning i barnehage er utarbeidet. Tett dialog, samarbeid med foreldrene og tid er viktige faktorer for en god tilvenning for å skape trygghet for barna. Dette er ekstra viktig for de aller yngste barna, men gjelder også for de eldre barna. Her er hvordan vi i Bjørnестien organiserer tilvenningen:

- Foreldremøte for nye foreldre tidlig i juni
- Besøksdager før sommerferien
- Foreldreaktiv tilvenning - foreldrene som «brobygger» inn i barnehagen:
 - Foreldrene er med barna på besøksdager og de første dagene, gradvis blir barn og personale kjent, samtidig som foreldrene er der og er den trygge basen for barna.
 - Tett dialog og samarbeid om barnet, barnets rutiner, interesser, styrker og utfordringer. Bli-kjentsamtale i løpet av de første ukene.

Mellom avdelinger

Barnet vil i Bjørnестien møte en eller flere overganger mellom avdelinger i løpet av årene i barnehagen. De siste årene har vi hatt god erfaring i å flytte til ny avdeling tidlig i juni. Dette gjør vi for at barn, foreldre og ansatte skal få mulighet til å bli kjent før sommeren og for at overgangen skal bli så god og trygg som mulig. Denne overgangen er tema på foreldremøte på våren. De yngste barna er færre barn i gruppa og flere ansatte, etter hvert som barna fyller tre år vil gruppa bli større og antall ansatte gå ned. Dette kan oppleves voldsomt for både barn og foreldre. En del av overgangen er i løpet av våren å ha flere møtepunkter for barn og ansatte på ny avdeling. Ved bytte av pedagogiske ledere vil det være interne overføringsmøter for å sikre informasjonen mellom avdelingene. Et tettere samarbeid i hele barnehagen gjennom året vil være med på å gjøre overgangene mellom avdelinger lettere. Personalet har hver vår en prosess rundt organiseringen av nye grupper og avdelinger. Organisering av avdelingene vil kunne være noe ulik fra år til år på bakgrunn av hvor mange barn vi har i ulik alder, det kan være ulike andre tilrettelegginger som legges til grunn for de valgene vi tar.

Barnehage – skole

Horten kommune har en overordnet veileder for samarbeidet og sammenheng hjem, barnehage, SFO og skole. Planen omfatter alle barn, foreldre, barnehager og skoler i Horten. Barnehagen skal i samarbeid med skolene legge til rette for barns overgang fra barnehage til skole, dette samarbeidet skal skje i nært samarbeid med barnets hjem.

TRADISJONER OG LOKALE KULTURBEGIVENHETER

«Barnehagen skal legge til rette for kulturmøter, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap. Barnehagen skal by på varierte impulser, opplevelser og erfaringer, og omfatte lokale, nasjonale og internasjonale perspektiver» (Rammeplan for barnehagen, 2017, s.9)

Alle markeringene ses og planlegges i sammenheng med fagområder, prosjektarbeid og progresjon.

FN-dagen 24.oktober
Desember tradisjoner: Fellessamlinger, julevandring for de eldste (for barn født i 2019)), omvendt julekalender
Markering av Samefolkets dag
Vinteraktivitetsdag/Vinterfest
Barnehagedagen 11. mars
Påsketradisjoner: Påskevandring for de eldste
Markering av Grunnlovsdagen. Eget tog og arrangement i barnehagen Barnehagetog i Horten sentrum (for barn født i 2020 og 2019)
Markering av menneskerettigheter. Du har rett til å være den du er: PRIDE

Foreldrearrangement: Ulike avdelingsvis foreldretreff, påskefrokost Felles: Lucia og sommerfest Lysfest og Halloween (i regi av FAU)	I tillegg markerer Bjørnестien ulike religiøse høytider gjennom året: Jul, påske og Pinse Id al-Fitr og Id al-Adha (muslimsk høytid) Andre religioner og høytider representert i barnegruppa.
--	---

Årsplanen er fastsatt i Samarbeidsutvalget for Bjørnestien barnehage

Horten.....^{21/8-24}.....

Underskrifter:

Mana S. Voldentis

Leder av Samarbeidsutvalget

Nina Sjøve

Styrer Nina Sjøve